UN MINISTRU ROMÂN

IN ANUL DE GRAȚIE 1884

"Ațĭ vĕḑut, Domnilor, că eu, cu toate neorânduelele ce s'au făcut, — asasinate, — procese scandaloase—am tăcut și am luat toată rĕspunderea, numai cu speranța că se va face revisuirea, fiind că era o cestiune de viitor pentru țară"
IOAN BRATIANU, Prim-Ministru al României.
Ședința adunării din 26 Martie } 1884
Monitorul Oficial din 28 Martie }

DE

Prințul GEORGE BIBESCU

BUCURESCI
TIPOGRAFIA N. MIULESCU, CALEA VICTORIEI No. 32.
1884

www.dacoromanica.ro

UN MINISTRU ROMĂN

IN ANUL DE GRAȚIE 1884

„Ațĭ vĕḑut, Domnilor, că eu, cu toate neorânduelele ce s'au făcut, — asasinate, — procese scandaloase—am tăcut și am luat toată rĕspunderea, numai cu speranța că se va face revisuirea, fiind că era o cestiune de viitor pentru țară."

IOAN BRATIANU, Prim-Ministru al Românieĭ.

Ședința adunăriĭ din 26 Martie } 1884
Monitorul Oficial din 28 Martie }

DE

Prințul GEORGE BIBESCU

BUCURESCI

TIPOGRAFIA N MIULESCU, CALEA VICTORIEI No. 32.

1884

www.dacoromanica.ro

UN MINISTRU ROMAN

IN ANUL DE GRAŢIE 1884

„*Omnia serviliter pro dominatione*". (Puterea plătită cu servilismul.)

Nici-odată cuvêntul lui Tacit n'a putut fi aplicat mai bine regimului care ne sugrumă de 8 ani libertăţile, care tolerează şi incuragiază corupţiunea şi crima!

Intr'o curgere de vreme de mai puţin de un pătrar de secul, câtă cale a străbătut România pe priporul decăderii şi al anarchiei!

Acum 22 de ani,—in ziua de 8 iuniu 1862,—un mare român, Barbu Catargiu, preşedintele consiliului de miniştri, denunciând Camerei pornirile otrăvitoare ale falşilor liberali, striga, in tr'un avênt admirabil de elocuenţă: „*Pacea* „*Domnilor*; *pacea şi odihna e scăparea ţěreĭ; şi* „*voiŭ preferi a fi sdrobit, de cât a îngădui slăbirea* „*linişteĭ; voiŭ preferi mórtea mai nainte de a călca* „*sau a lăsa să se calce vre-una din instituţiunile ţěreĭ.*" (*1*).

La salvele triumfale pe cari le culese Barbu

(*1*) *Monitorul* din iuniu 1862, No. 124.

www.dacoromanica.ro

Catargiu scoborând de la tribună, respunse, dupe câte-va minute, lovitura de foc a unui asasin, care pândea pe apărătorul libertăţilor noastre.

Barbu Catargiu cădea la 8 iuniu trăsnit sub poarta mitropoliei, la câţi-va paşi de acea tribună care resunase de accentele patriotice ale vocii sale puternice; România plângea intr'însul pe un voinic şi fiu sdravăn!

Am trăit de atunci 22 de ani: iată-ne la 26 martiu 1884. —Este şi d. Ion Brătianu preşedinte al consiliului miniştrilor; de la aceeaşi tribună vorbesce şi dînsul despre instituţiunile noastre. însă pentru ca, de pe dînsa, să mărturească inaintea ţerei că le-a lăsat să se murdărească prin *„neorinduiele şi asasinate.“*

Ca in 1862, din toate pepturile oneste ale României, iese astăzi un strigăt, însă acela este de legitimă indignare culegênd confesiunea Primului ministru, şi durerea care se simte este una cu ruşinea.

Ascultaţi şi judecaţi:

In 26 martiu 1884, — amărîtă dată in analele parlamentare ale României, — Preşedintele consiliului Miniştrilor, d. Ion Brătianu, iritat de resistenţa unei Camere de dînsul numită şi până aci tot d'a una supusă la ordinile sale, îşi dă demisiunea, dupe o confesiune ne mai pomenită in viaţa politică a unui om.

„Aţi vĕzut, D-lor,—zise el—că eu, cu tóte **neorînduelele** *ce s'au făcut,—***asasinate, procese scandaloase,***—am tăcut şi am luat toată respunderea, numai cu speranţa că se va face revisuirea, fiind-că era o cestiune de viitor pentru ţară. — Dar acum sunt nevoit să recunosc că, cu*

www.dacoromanica.ro

mine, nu se poate face revisuirea; eu nu mai sunt expresiunea majorităței Camerei. — Am să depun demisiunea, d'impreună cu colegii mei, in mânele Regelui, și las să vină un minister care să iea rĕspunderea situațiunei și agitațiunei in care se află țara; să iea rĕspunderea revisuirei constituțiunei."

Aceasta este versiunea, revĕzută, corectată, indulcită, a *Monitorului* cu data din 28 Martiu 1884. Dar iată cuvintele Primului-ministru, ast-fel cum le-au reprodus toate jurnalele din capitală, in seara și a doua zi de această memorabilă ședință:

„*Am îndurat atâtea abuzuri, mi-am încărcat conștiința cu* **asasinate**, *am suferit* **procese scandaloase, toate le-am răbdat**, *numai și numai pentru a ajunge să facem revizuirea. Azi vĕz că revizuirea nu se poate face* **cum voiu eu**; *deci sunt sătul și n'am rațiune d'a mai sta la putere. — Vĕ declar că sunt decis a merge la Majestatea Sa Regele, să depuiu demisiunea mea și a colegilor mei și să las altora rĕspunderea situațiunei."*

In urma acestor mărturiri d. Ion Brătianu își dedea demisiunea sa și-a cabinetului, in mânele Regelui, iar dupe 24 de ore..... 'și o lua inapoi.

Ce s'a fost petrecut?

Dupe cum pare a fi adevĕrul, Primul-ministru ar fi pus mâna pe această ocasiune, ori cât de urîtă este, spre a provoca o demonstrație scomotoasă in favoarea sa, din partea Camerelor, ca să facă pe Cabinetele străine, la cari incepuse a-i scade creditul, — să crează că atât țara cât

www.dacoromanica.ro

şi Adunările legiuitoare îi sunt tot devotate, şi ca să dea puterilor garanţii despre simţimêntele sale oportuniste-conservatoare şi proaspăt scoase la iveală.

Dar puţin ne importă mobilul; un fapt brutal domină, isbeşte, se impune, paraliseazä oare-cum priceperea ori cărui spirit sănĕtos. Iată acest fapt: Primul-ministru al unui regat face, dinaintea Ţĕrei, o spovedanie cu care îşi dă sie-şi moartea morală şi politică. El mărtureşte **neorînduielele, asasinatele, scandalurile** partitului sĕu; mărtureşte complicitatea tăcerii sale; iar când, adoua zi dupe aceste mărturiri, Naţiunea crede a vedea inaintea ei pe un culpabil, dat pe mâna judecătorilor sĕi, ea regăseşte pe Demisionatul din ajun, mai cutezător de căt tot-d'a-una.

Ş'apoi nici aceasta nu este tot! A trebuit să vină un membru al Senatului, chiar a duoa-zi dupe spovedania Culpabilului, să-l tămâie ast-fel:

„Domnia sa (d. Ion Brătianu) are toată încre-„derea, nu numai a marii majorităţi a corpurilor „legiuitoare, dar increderea mai unanimă in ţară ;... „ţara vede, in remănerea d-sale la cărma afacе-„rilor Statului, o garanţie puternică, nu numai „pentru menţinerea ordinii şi infrĕnarea agitaţiu-„nilor, dar şi pentru realisarea treptată şi inţe-„leaptă a totor progreselor in ordinea politică şi „economică.“ (1)

Iar echoul spovedaniei Primului-ministru resuna incă de la un capĕt la cel-alt al României!

Prea bine; admit şi voesc să sper chiar, pentru ţară, că d. Ion Brătianu va fi singurul capabil de

(1) Senatul.—Şedinţa din 27 martie, 1884.

www.dacoromanica.ro

„a face să inainteze naţiunea pe calea progresului şi a civilisaţiei,“ aşa cum le înţelege domnia sa. Când insă cutează cineva a afirma, dupe ziua de 26 martie, că majoritatea acelor Români, cari simt că le bate ceva in inimă, este cu d. Ion Brătianu, zic că iarăşi se face de ocară această nefericită Ţară, care iea asupră-şi durerea şi ruşinea partidului ce de 8 ani este la putere, şi această insultă o rădic.

Nu, nu este adevĕrat că Ţara este cu d. Ion Brătianu, căci Ţara nu este complicea acelora cari iea respunderea **neorînduelelor, asasinatelor şi proceselor scandaloase**. Nu este adevĕrat că aceste Camere sunt expresiunea ţĕrei. de oare ce ele nu sunt de căt resultatul coruptiunii şi al violenţei. Iar proba? Naţiunea ar da-o chiar mâine, daca d. Ion Brătianu ar indrăzni să-şi părăsească portofoliul şi daca Regele ar numi un cabinet,— luat din toate nuanţele oposiţiunii,—care ar face să se proceadă la nuoi alegeri dupe legea in vigoare şi ar asigura libertatea votului.

Ţara nu se lasă a fi inşelată de d. Ion Brătianu. Ştie toată lumea că actualele Camere sunt făcute spre a se supune unui stăpân. Este destul numai un semn, o incruntare din sprĕnceană, o ameninţare din partea stăpânului, pentru ca, intr'o zi, 54 deputaţi *să uite* că s'au *legat în scris*, către un coleg al Primului ministru, *să voteze* un proiect de lege 1); pentru ca, intr'o altă zi Parlamentul *să restabilească cu unanimitate* scoala de medicină din Iaşi, pe care *in ajun tot el o suprimase cu unanimitate dupe propunerea preşedintelui*

1) Cestiunea construcţiunii de căi ferate inguste, in care 82 deputaţi se ingagiase a vota pentru construcţiune de căi largi sau normale.

www.dacoromanica.ro

Camerei; pentru ca, incă intr'o altă zi, acelaşi Parlament, mai in intregul sĕu, să se pună la discreţiunea d-lui Ion Brătianu şi să-i promită a vota revisuirea dupe cum ii va plăcea mai bine, când ieri, din 105 votanţi, 58 deputaţi îi resistau; pentru ca in fine, dupe ordinul stăpânului, marea majoritate a Camerei „*să violeze legea, să sugrume libertatea cuvĕntului*“ —acestia sunt proprii termeni ai protestaţiunii d-lui Rosetti,— şi să voteze articulul 58 al Constituţiunii Brătianu !

Işi face o ciudată ilusiune d. Ion Brătianu daca işi inchipueşte că puterile cele mari se inşală şi daca pune temeiu pe formele dupe dinafară ale curteniei care se impune. Cine ne poate spune că, in momentul acesta, Europa nu va fi cumpĕnind moralitatea circumstanţelor atenuante ce le-a invocat Primul-ministru al României, când dede ca scusă *a desordinilor, a asasinatelor, a proceselor scandaloase* „pe cari le-a făcut“, necesitatea revisuirii Constituţiunii ?

N'ar trebui să se crează că moralitatea unui Cabinet este fără influenţă asupra relaţiunilor sale diplomatice, nici a se perde din vedere că, ori-cât de mare libertate ar avea o Ţară de a se guverna dupe cum îi place, n'au să exercite Statele, unele către altele, şi asupra politicei lor interioare, un control serios, cu scopul de a se preserva unul pe altul de curenţii nesănĕtoşi la cari i-ar putea expune purtarea fără principii, fără busolă, fără ruşine, a unui guvern vecin.

Naşte intrebarea : ce incredere ar putea să acorde astăzi Europa unui Minister care făcu in public spoveduirea din 26 martie şi arboră devisa aceasta : „Scopul scusă mijloacele“? Şi, ce mai

www.dacoromanica.ro

mijloace, Dumnezeule mare ! —„*Neorânduiele, asasinate, procese scandaloase*“ —Pentru scopul ? de a face revizuirea Constituţiunii,—operă inoportună, primejdioasă şi culpabilă.

Inoportună :—pentru că Ţara nu cere libertăţi noui, ci reclamă a fi lăsată să se bucure de libertăţile inscrise in Constituţiunea de la 1866, bucuriă ce nu o au : — licenţa nu este libertatea; de oare ce n'are nimeni dreptul d'a zice că o lege este urîtă mai 'nainte d'a o fi aplicat cu onestitate : —violarea nu va să zică aplicare.

Primejdioasă :—pentru că revisuirea nu este dorită de Ţară, ci e numai voinţa d-lui I. Bratianu, iar aceasta făcută n'ar oferi nici-o garanţiă de durată ; pentru că, in cât priveşte legea electorală, in loc de a pune cu francheţe principiul sufragiului universal,—dupe cum face d. Rosetti, — d. I. Brătianu adjunge aproape la acelaşi scop cu sistemul sĕu de trei colegii, care nu visează de cât a adormi conştiinţele slabe ; pentru că legea d-lui Ion Brătianu nu tinde de loc a moralisa alegerile. ci din contra, a le face incă mai dependente de guvern, şi a ineca colegiul ăntĕiu, singurul in care mijloacele sale de corupţiune, — cu tot rĕul ce i l'au făcut deja—mai intimpină o resistenţă iritantă ; pentru că, in scopul de a-şi mări numĕrul aderenţilor, mai sporeşte incă numĕrul chiar aşa destul de mare al deputaţilor şi al senatorilor, (1) gratifică pe aceşti din urmă cu o indemnitaţe, şi incarcă ast-fel budgetul cu o sumă anuală de aproape un milion 500 mii franci ;

(1) Cu legea actuală în vigoare România are, pentru o populaţiune de aproape 5 milioane suflete, 72 senatorĭ, (adică 1 la 69,444 locuitori) şi 160 deputaţĭ (adică 1 la 31,250 locuitorĭ.) Dupe Grecia,

www.dacoromanica.ro

Culpabilă, —in fine, —pentru că Constituţiunea din 1866, pe care voesc să o revisuiască, este pactul fundamental al Ţĕrei, pact la care au consimţit toate partitele, şi căci opera pe care pretinde d. I. Brătianu să-i o substitue, in de afară de toate partitele oposiţiunii, nu are să fie nici-odată de cât scamatorie.

Va putea Primul-ministru să doteze naţiunea cu o Constituţie, dar acest nou născut al faimoasei „*colectivităţi*“ nu va fi nici-odată Constituţiunea României.

Dar, in cele din urmă, ce-i pasă? Ceea ce-i trebue este puterea, puterea cu ori-ce preţ. Pentru ca s'o conserve, d. Ion Brătianu „*a indurat de tóte*,“ pentru ca să se mănţină intr'ènsa voeşte dumnealui revisuirea; pentru ca să se eterniseze

care comptează un numĕr extraordinar de deputaţi, dar care s'ar putea justifica prin absenţa unui Senat, România este ţara din Europa care, dupe proporţiunea populaţiunii sale, are mai mulţi senatori şi deputaţi Intr'adevĕr:

Belgia	comptează	1 senator la	83,888	loc	şi 1	deputat la	41,936 loc.
Olanda	„	1 „	114,117	„	şi 1	„ „	47,216 „
Francia	„	1 „	123,019	„	şi 1	„ „	67,101 „
Italia	„	1 „	81,248	„	şi 1	„ „	55,938 „
Marea Brit.	„	1 pair la	70,493	„	şi 1	„ „	53,566 „
Prusia	„	1 —	—	„	şi 1	„ „	62,933 „
Austro-Ungaria	—	—	—	„	1	„ „	106,905 „

Dacă trecem şi in Lumea-Nuoă vedem că Statele-Unite comptează 1 senator la 659,606 locuitorĭ şi un deputat la 171,756.

Din tabloul acesta resultă că, din toate ţĕrile cari au o Cameră şi un Senat, numai România comptează mai mulţi deputaţi şi senatori. Ceea ce ar putea să justifice la noi acest exces de representanţi ar fi desvoltarea cu turei noastre intelectuale. Dar cine nu scie care că desvoltarea aceasta lasă mult de dorit, ast-fel că d'abia a decea parte a ţĕreĭ scie să citească şi să scrie.

E dar invederat că nuoa lege, care ar mai mări incă numĕrul deputaţilor şi al senatorilor, n'ar avea alt efect pentru d. Ion Brătianu, stăpânul absolut al ţĕrei şi al alegerilor, de cât de a-i spori numĕrul instrumentelor ce are. Intr'adevĕr, cu cât mai mare va fi numĕrul representanţilor, cu atâta mai mare va fi acela al oamenilor ce-i vor datori situaţie şi avere, şi pe al căror concurs va putea să compteze

www.dacoromanica.ro

intr'insa se preface dumnealui că abjură credințele dintr'o viață intreagă ; că intră in curentul de idei conservatoare, ce-l presupune la favorul actualmente al cabinetelor Europene, și iarăşĭ de aceea a strigat dumnealui de la tribună, vorbind de sineşi şi de amicii sĕi : *„Noi suntem astădi Conservatorii.“*

Omnia serviliter pro dominatione. (Puterea plătită cu servilismul.)

Toate acestea vin prea tărziu !

Sunt unele evoluțiuni audacioase ce le poate cineva incerca in tinerețe—şi chiar aşa tot lasă acela intr'însele o parte din demnitatea sa; — dar pe cari nu le mai riscă, fără a provoca surisul, cănd zăpada anilor ne-au albit capetele.

Pănă ieri se mai putea zice : poate ?... că atracțiile puterii să fie aşa de in stare d'a goni scrupulurile de conştiință !—dar astăzi, incă odată, e prea tărziu! Daca—ferească Dumnezeu—s'ar găsi oameni cari, bucurăndu-se de independența lor deplină, ar consimți să'i redea d-lui Ion Brătianu, —responsabilul de **neorĕnduele, de asasinate şi de procese scandaloase**—o virginitate politică cu prețul propriei lor considerațiuni, ar trebui să-i plăngem ; am fi noĭ chiar de plâns !

Sirmană țară ! nici odată de când existi tu, n'ai fost mai tare amenințată in independența ta, in repausul tĕu, in râdicarea ta morală intelectuală şi materială. Nici-odată, din timpiĭ odioşi ai tiraniei, o societate civilisată n'a fost mai nedemn tăvălită de către guvernul sĕu, ca aceea a ta ; şi daca nici-odată indrăsneala nu s'a arătat mai ingăduitoare, asemenea nici-odată incuriă nici sfruntare nu 'ți au călcat in picioare, cu mai multă

www.dacoromanica.ro

siguranță și mai despotic, drepturile și libertățile tale Nici-odată, in fine, representațiunea națională n'a dat Țěrei mărturii mai copleșitoare și mai revoltante de injosire—spre a nu zice de atrofie,— a simțului moral !

Cine oare te va reinălța, păměnt glorios al lui Radu Negru, al lui Mircea 1-iu, al lui Ștefan-cel-mare, al lui Mihaiu-Viteazul !... Cine ? Poate că măna lui Dumnezeu, daca in inima fiilor tĕi onești se va deștepta, in fine, iubirea numelui sĕu, ura a totor crimelor, curagiul totor sacrificielor.

www.dacoromanica.ro

Prețul unuĭ exemplar 50 banĭ.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro